

KATEDRA ETIKY
A MORÁLNEJ FILOZOFIE

Acta Moralia Tyrnaviensia

VII

Reflexia človeka
v slovanskom filozofickom prostredí

FILOZOFICKÁ FAKULTA
TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE

2017

Zborník Acta Moralia Tyrnaviensia VII s názvom *Reflexia človeka v slovanskom filozofickom prostredí* je spoločnou publikáciou účastníkov medzinárodnej vedeckej konferencie (Slovákov, Čechov, Poliakov, Ukrajincov a Rusov), ktorá bola organizovaná na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave ako jeden z výstupov riešenia grantového projektu VEGA č. 1/0375/16 na tému *Človek medzi profánnym a sakrálnym v ruskom myslení 20. storočia*.

Úvodom	9
Человек как проблема позитивной философии в России начала XX века	11
Александр Рыбас	
Представление о личности в философии Бориса Чичерина	25
Игорь Евлампиев	
Человек на фоне Абсолютного: траектория философской антропологии С. Франка	37
Геннадий Аляев	
Tolstoy or Ilyin? Ethical Dilemmas Over Counteracting Evil by Force ...	50
RYSZARD MOŃ	
Človek – jeho dignitas a mystérium – v myslení kardinála Jána Chryzostoma Korca	65
HELENA HREHOVÁ	
Dostojevského zápas o člověka: niekoľko poznámok k poviedke <i>Sen smiešneho človeka</i>	81
ZLÁTICA PLAŠIENKOVÁ	
Reflexe člověka v ruské filozofii	95
JAROMÍR FEBER	
Smysl lidského utrpení a víry v myslení Bohuslava Reynka	107
JOSEF DOLISTA	

The Marxist Concept of Revolutionary Morality According to Leon Trotsky	113
ANDRZEJ KOBYLÍŃSKI	
Aspekty člověka v súčasnej ruskej filozofii a pokus o ich zdôvodnenie ...	125
ALŽBETA DUFFEROVÁ	
Človek a technika. Náčrt problematiky na pozadí myšlienok Nikolaja Alexandroviča Berďajeva	134
TOMÁŠ PRUŽINEC	
„Slovenský Guardini“. Človek ako kultúrna bytosť vo filozofii Ladislava Hanusa	145
ANDREJ RAJSKÝ	
Vec Šestov	159
PETER NEZNÍK	
Reflexe osobnosti pedagoga v díle kardinála Františka Tomáška a její význam pro současnou edukační praxi	181
MARKÉTA ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ	
Obraz Boha versus obraz člověka v transhumanistických biomanipuláciách	194
RENÉ BALÁK	
Je liberálna demokracia optimálne politické zriadenie? Apoteóza demokracie v kontexte filozofie Nikolaja Berďajeva	209
PETER GREČO	
Andrej Žarnov – svedok viery a pravdy	230
EVA ORBANOVÁ	
Osobnosť v slovenskej žurnalistike don Anton Hlinka	240
KAROL ORBAN	
Kolko tváří mají ruskí národníci? Aktuálny slovenský pohľad na problematiku intelektuálnych dvojníkov	245
ONDREJ MARCHEVSKÝ	

Človek, veda a technika. Poznámky k Florenského reflexii pozitivizmu ...	255
PETER RUSNÁK	
Nacionalizmus Jonáša Záborského	269
PAVOL KRIŠTOF	
Umenie útechy a zmysel pre humor v živote a v myslení Tomáša Špidlíka	179
BRANISLAV ČANIGA	
Axiologicko-aretologický profil Slováka podľa Sama Chalupku	188
KATARÍNA MÁRIA VADÍKOVÁ	
Prírodné motívy a reflexia človeka v lyrickej tvorbe Viliama Turčányho	302
RADKA MINAROVÍČOVÁ	
Profesor Milan Hamada, človek písanej kultúry	310
ROMANA PUŠKELOVÁ	
Aspekty morálno-pedagogickej formácie v slovenskom kultúrnom prostredí	326
KATARÍNA VURČÍKOVÁ	
Sociálno-psychologické a sociologické aspekty dopingu. Antropologický profil športovca	333
LINDA MACHOVÁ	
 RECENZIE	
<i>Conditio humana</i> v paradigmách antropológie	339
Lekcia z antropológie a výzva spoznať pramene duchovnej kultúry	343
Adresár autorov	349

Úvodom

Sborník studií *Reflexia človeka v slovanskom filozofickom prostredí* je spoločnou publikácií účastníkov mezinárodnej vedeckej konferencie (Slovákov, Čechov, Polákov, Ukrajincov a Rusov), ktorá bola organizovaná ako jeden z výstupov riešenia grantového projektu VEGA č. 1/0375/16 na tému *Človek medzi profánnym a sakrálnym v ruskom myslení 20. storočia*.

Zvolené téma by mohlo vyvolať určité nedorozumenie, môže totiž evokovať, že sa snad domnívame, že existuje nejaké spoločné jednotné slovanské prostredie. Myslím, že je naopak zřejmou skutočnosťou, že priestor, v ktorom žijú slovanské národy je veľmi pluralitný, ak kultúrne tak i politicky. Nicméně ona pluralita nemusí byť prekážkou hľadania nejakých foriem slovanskej vzájomnosti. Je možná pravdou, že my Slované máme spoločný pôvod a spoločnú históriu, ale práve spoločná história je zároveň tým, čo nás najviac rozdeľuje.

Nesporným zostáva fakt jazykovej blízkosti. Nicméně i keď máme podobný jazyk, je smutnou skutočnosťou, že sa medzi sebou často dorozumievame anglicky. Emocionálne cítim, že medzi nami Slovany existuje určitá príbuznosť a rovněž racionálne vnímam potrebu na základe tejto príbuznosti prispieť k vytvoreniu spoločného slovanskeho priestoru, v ktorom vládne duch priateľstva, vzájomného porozumenia a filozofickej tvorivosti. Doufám, že naše spolupráce, ktorá sa již stáva milou tradíciou, k tomu môže pomôcť. Na záver si dovoľím citovať Ľudovíta Štúra: „Preto nech neprejde jediný deň bez toho, aby ste vy, Slovania a synovia týchto kmeňov nevykonali jediný dobrý skutok pre svoj kmeň, obraňujte jeho právo a vzdelávajte ho.“ (Slovanstvo a svet budúcnosti. Bratislava 1993, s. 140).

Slovania, žijúci v 13-tich krajinách Európy s počtom viac ako 300 miliónov ľudí, si ešte aj dnes uvedomujú, že predstavujú jazykovo blízke spoločenstvo, ktoré je v Európe a vo svete neprehliadnuteľné. Tým však nechceme povedať, že by sa slovanské národy usilovali o upevňovanie spoločnej identity. Vzájomnosť nevyžaduje identickosť, ale dôveru, ktorá nachádza inšpiráciu v konceptoch pravdy, dobra a krásy. Takáto vzájomnosť počítajúca s dôverou nepotrebuje ideológiu, ale hlboké a vysoké idey, v ktorých možno tušiť súzvuk aj symfóniu. Súčasní Slovania by práve z tohto dôvodu nemali zabudnúť na to, že dominantnosť ideológie takmer vždy ničí slobodu ducha, paralyzuje originálnu tvorivosť a kultúru, nakoľko kultúra je závislá a stojí permanentne na duchovno-morálnych hodnotách. V tomto zmysle je živá slovanská vzájomnosť predĺžením kultúry aj jednoty, ktorá nikoho nezväzuje, ale práve naopak, ktorá všetkých vzájomne obohacuje.

Úsilie nášho konferenčného jednanja, ktorého plodom je aj tento zborník, smeruje k zámeru poukázať na originálne prepojenie filozoficko-antropologických tendencií v ruskej filozofii 20. storočia a o ich systematické spracovanie so zreteľom na dopad týchto ideí na filozofické myslenie 20. storočia a súčasnosti. Kľúčovou témou ruskej filozofie a ruského religiózneho myslenia v 20. storočí bola politika a téma sociálnej spravodlivosti, vždy však idea človeka, ktorá mala prostredníctvom sociálno-politických štruktúr prirodzene vyústiť do symbiózy pravdy s dobrom, čo sa malo odraziť v integrite filozofie, antropológie, sociálnej náuky a politiky. Sprístupnenie ruských filozoficko-antropologických ideí môže byť prínosom aj pre súčasné filozofické myslenie a aktuálnu morálno-hodnotovú krízu v Rusku a v Európe vôbec. Interdisciplinárne rozmedzie témy je zároveň výzvou pre ďalší výskum a nové testovanie ruských ideí v kontexte súčasnej slovenskej/slovanskej filozofie. Idey v zborníku uvádzaných ruských filozofov nie sú ešte stále slovenskej odbornej, o to viac laickej verejnosti, známe. Prakticky totiž neexistujú preklady pramennej ani sekundárnej literatúry v slovenskom jazyku. Z tohto dôvodu stojí slovenská filozofia i reflexia na pôde etiky pred výzvou hlbšie pochopiť úsilie ruských filozofov o sociálnu spravodlivosť, aktuálne sprístupniť, ale aj kriticky reflektovať inšpiratívne ruské myslenie. Rovnako vnímame ako dôležitú aj ich následná komparácia s filozofickým myslením 20. storočia na Slovensku, ako aj s názormi a postojmi ruských autorov žijúcich na Západe, napr. v oblasti ruskej religiozity a filozofie kultúry.

V nadväznosti na súčasný stav danej problematiky treba povedať, že aj napriek vplyvom najmä nemeckej klasickej filozofie, si ruská filozofia zachovala svoju originalitu a jedinečný prístup k riešeniu filozofických otázok. Filozofické myslenie v Rusku predstavuje variantu nesekularizovanej filozofickej teórie, v centre ktorej sú témy o vzájomnom vzťahu človek – Boh, morálka - náboženstvo, veda - viera. Ruské filozofické myslenie zdôrazňuje vyššiu hodnotu morálky a jej spätosť s človekom. Ambíciu predstaviť práve antropologicko-morálny aspekt slovanského myslenia má aj zborník štúdií publikovaných v edícii Acta Moralia Tyrnaviensia 7.

JAROMÍR FEBER – HELENA HREHOVÁ – PETER RUSNÁK